

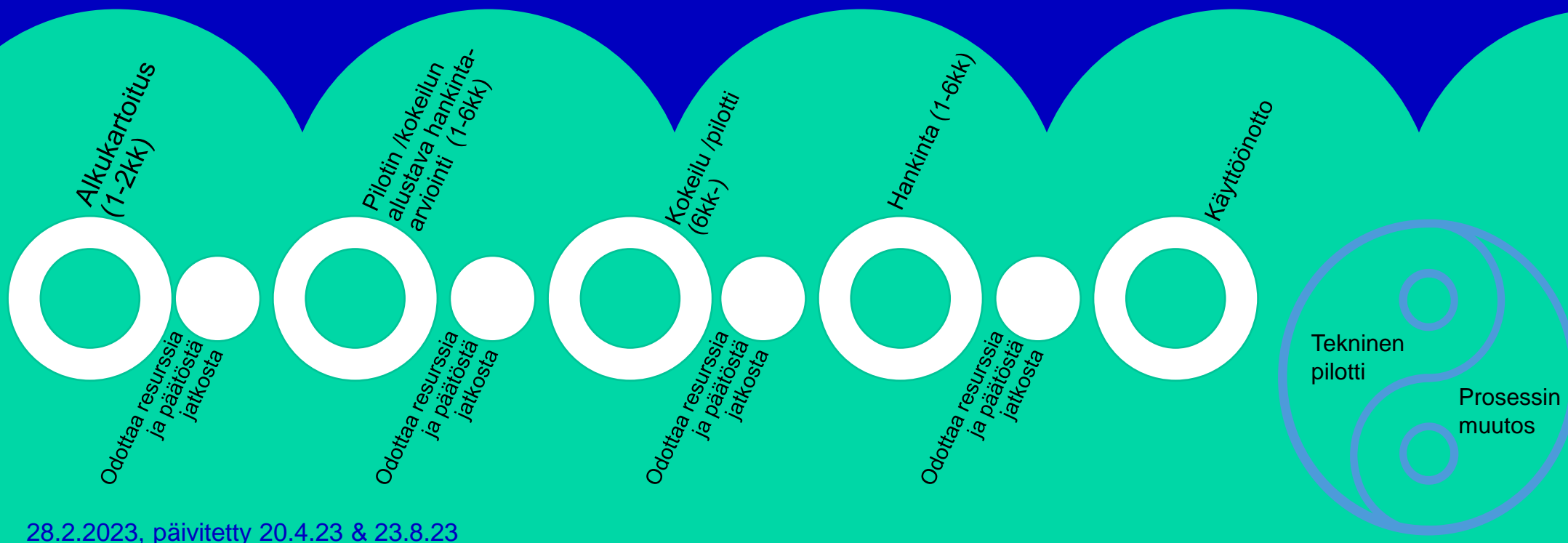
Kopi-malli

Ideasta käyttöön, muistilista

SKH

Anne Tiihonen

Marjukka Pihlajamäki

Kokeilu vai pilotti

Kokeilun ja pilotin ero:

- **Kokeilun** tavoitteena on tuottaa kehitettävään ideaan (esim. tuote, palvelu tai toimintamalli) liittyvää merkittävää uutta tietoa
- **Pilotissa** tehdään viimeinen validaatio ja varmistetaan, että tuote ja toimintamalli toimivat suunnitellusti

Mitä haluamme?

Kokeiluja vai pilotteja?

Mitä haluamme kokeiluihin tai pilotteihin käytettävällä rahalla saada?

Taustalla olevia ajatuksia

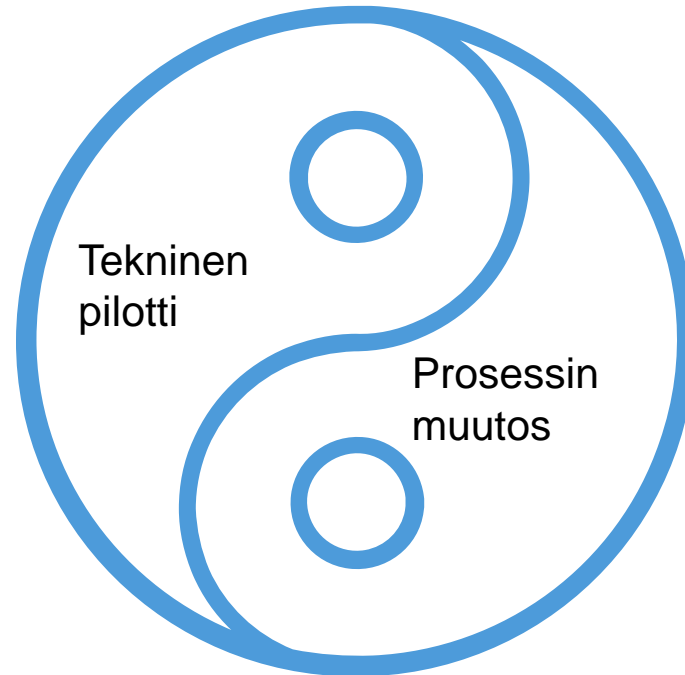

Kuvan lähde: Microsoftin kuvapankki

- Muistilistan tarve on noussut SKH:n digiryhmässä, kehittämissuunnitelmissa, seniorikeskusselvityksessä jne. nousseista haasteista ja keskusteluista
- Muistilistan avulla voi myös ennakoida tulevia kysymyksiä ja helpottaa asian esittelyä eri foorumeilla
- Ei ole haettu tyhjää kaikkea keräävää tietopakettia vaan enemmänkin käytännöstä nousevia oppeja ja oivalluksia, joiden toteutuksessa hyödynnetään soteperin ja kanslian tarkentavia ohjeistuksia
- Tavoitteena on tukea yksiköitä kustannustehokkaan, suunnitelmallisen ja vaikuttavan kehittämisen matkalla
- Muistilistaa kehitetään edelleen kokemusten pohjalta

Kehittämisen tasapaino

- Tekninen toteutus ja suunnittelu
- Kokeilun/ pilotin organisointi

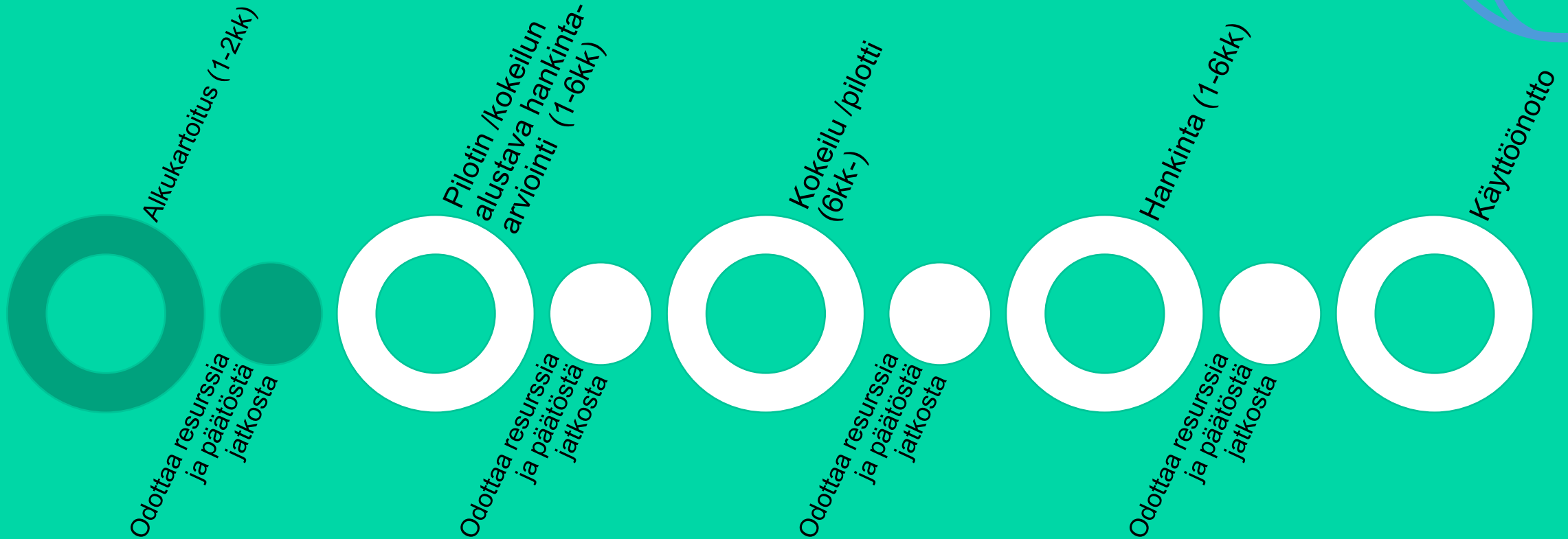

- **Johtaminen** (asioiden, itsensä ja ihmisten)
- Ajattelun ja uskomusten muuttaminen
- Sitoutuminen ja sitouttaminen
- Resurssit
- Ennakointi
- Osaamisen kehittäminen

Pohjadiat / mallidiat

- Liitteet / mallidiat ovat esimerkkejä pohjista, joita voi halutessaan hyödyntää. Myös muita pohjia ja malleja voi ja kannattaa hyödyntää esim. [Kehmet-materiaalia](#)
- Alkukartoitukseen on koottu mallidiaoja, joilla voi tiivistää esityksen. Aiheesta riippuen dioja voi joutua lisäämään tai vähentämään.
- Muissa vaiheissa materiaalia on todennäköisesti jo enemmän ja esitystapa pitää miettiä tapauskohtaisesti. Mukana on muutamia pohjia, joilla saa tiivistä esitettyä tiettyjä kokonaisuuksia.

Alkukartoitus

Alkukartoituksen tavoitteet

- Ongelma ja tarve on kuvattu (alkuperäinen tarve/ ehdotus, ehdottaja ja tarpeen tarkennus)
- On kuvattu mitä ominaisuuksia pitää kehitettävässä asiassa olla / toteutua (alkuarviointi) ja minkä pitää muuttua toiminnassa, jotta hyödyt saadaan käyttöön
- Nelimaali on tehtynä, arvioinnissa voi hyödyntää myös ekosysteemimallia
- Uhat ja riskit on arvioitu
- Karkea arvio resurssitarpeesta (henkilöstö, rahoitus) hankinta-arvioinnille / kokeilulle / pilotille /käyttönotolle on tehty
- Alustava aikataulu ja etenemissuunnitelma
- Kokeilun / pilotin hankinta-vaiheen työryhmästä on tehty nimeämisehdotus ja alustavat roolit/vastuut
- Prioriteettiehdotus on tehty
- Mahdollisten ratkaisuvaihtoehtojen esittely (niiltä osin kuin on mahdollista arvioida)
- Tiedetään onko kehittämisellä asiakastietojärjestelmä-yhteyksiä, mitä muutoksia vaatii siihen
- Mikä on mahdollisen pilotin / kokeilun tavoite?
- Tiedetään vaatiiko kokeilu/pilotointi asiakkaita ja alustava arviointi mistä palveluista asiakkaita voidaan rekrytää ja millä kriteereillä
- Päätös ja perustelut jatkosta on tehty
 - Ehdotus yhteisen tiedon säilyttämiseen

Vinkki:

Suhteuta kerättävä tieto tunnistetun tarpeen laajuuteen ja miten paljon tietoa on realistista alkuvaiheessa saada

Ongelman lyhyt ja napakka kuvaus

Alkuperäinen tarve /ehdotus:

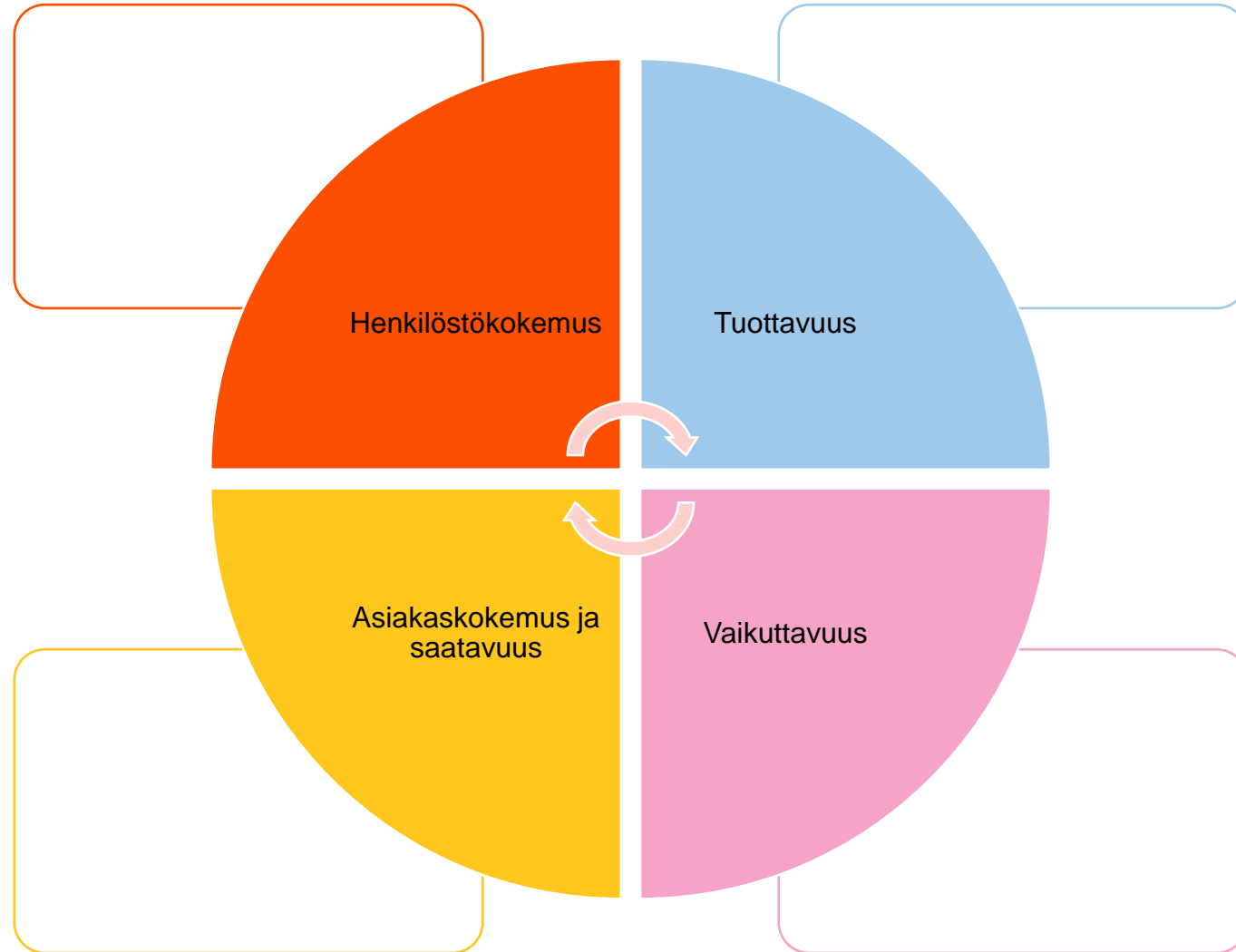
Ehdottaja:

Tarpeen tarkennus:

Tavoiteltavat ominaisuudet

- Mitä ominaisuuksia pitää kehitettävässä asiassa olla / toteutua?
- Minkä pitää muuttua toiminnassa, jotta hyödyt saadaan käyttöön?
- Mikä on kokeilun / pilotin tavoite?

Nelimaali

Uhat /riskit ja ratkaisuvaihtoehdot

Voit peilata kokeiltavan / pilotoitavan ratkaisun arviointikriteereihin

Resurssit

Henkilöstöresurssitarve hankinta-arvioinnille kokeilulle/ pilotille /käyttöönnotolle

Kustannusarviointi hankinta-arvioinnille kokeilulle / pilotille /käyttöönnotolle

Kustannusvaikutukset: tuleeko säästöjä toisaalta?

Ennakkotietoja ratkaisuvaihtoehdoista

Alustava aikataulu ja etenemissuunnitelma

Konkreettinen aikataulu

Konkreettinen etenemissuunnitelma

Vinkki:
Aikataulu on hyvä
tehdä joustavaksi

Asiakkaiden rekrytointi

- Vaatiiko kokeilu /pilotointi asiakkaita? Jos vaatii,
 - Tehdään alustava arviointi mistä palveluista asiakkaita voidaan rekrytää
 - Kykeneekö asiakkaat ottamaan kantaa osallistumiseen?
 - Eettinen arviointi asiakkaiden osallistuminen eri näkökulmista (huomioiden mm. tutkimuksellinen näkökulma), asiakkaan suostumuksen pyytäminen asiakkaan kognitio huomioiden

Yhteys asiakastietojärjestelmään

- Onko kehittämisellä yhteyksiä käytettävään asiakastietojärjestelmään?
 - Jos on, mitä? Millaisia muutoksia vaaditaan?

Laajemmat vaikutukset

Mitä vaikutuksia päätöksellä on laajemmassa mittakaavassa?

Digikehittämisen prioriteetti määrittyy kiireellisyyden ja vaikutusten perusteella

- Ehdotus prioriteettiluokasta ja lyhyt perustelu:

(käytetään organisaatiossa käytössä olevaa priorisointia)

Henkilöstöressit kokeilun/pilotin hankinta-arviointivaiheeseen

Tehtävät	Nimi	Nimi	Nimi	Nimi	Nimi	Nimi

R = responsible (vastuullinen)

- R-henkilö suorittaa annetun tehtävän tai on osa suoritustiimiä
- jokaisella tehtävällä on ainakin yksi R-henkilö

A = accountable (tilivelvollinen)

- A-henkilö valvoo, että tehtävä tulee valmiiksi
- jokaisella tehtävällä on vain yksi A-henkilö
- A-henkilöitä tarvitaan usein sekä tekninen että toiminnan osalta

C = consulted (neuvoja)

- C-henkilöltä voidaan kysyä ohjeita ja neuvoja
- jokaisella tehtävällä voi olla nolla – rajaton määrä C-henkilöä

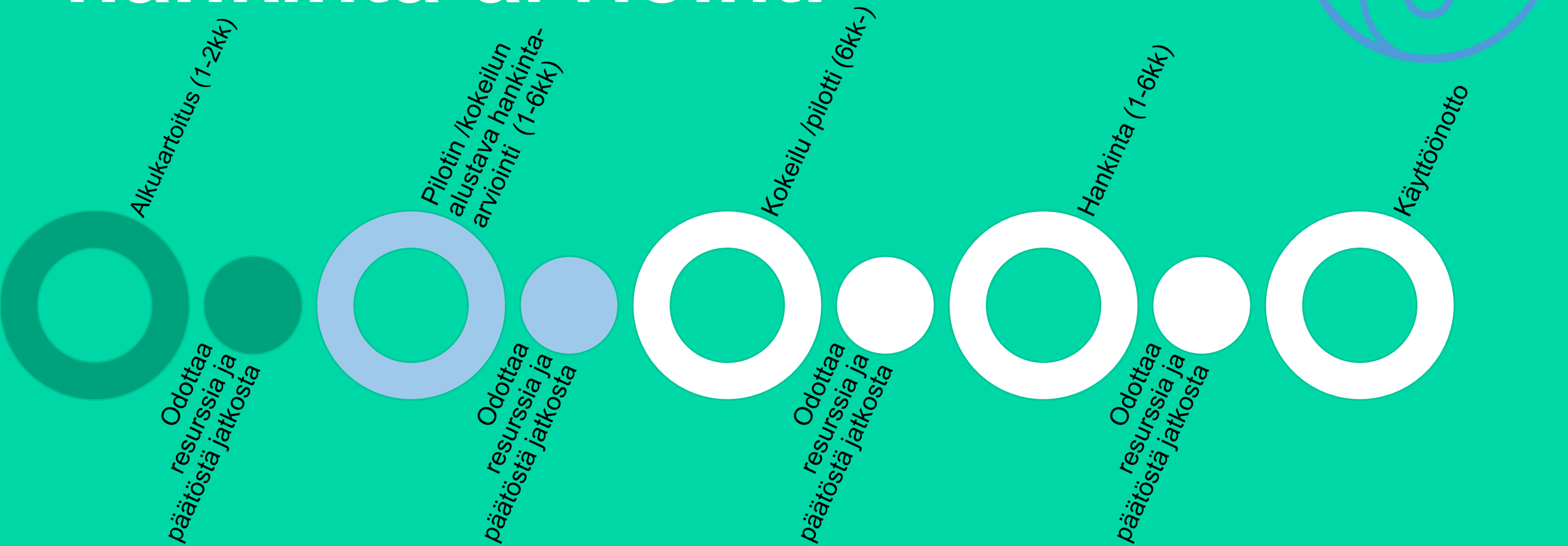
I = informed (tiedotettava)

- I-henkilöä tiedotetaan tehtävän suorittamisesta
- jokaisella tehtävällä voi olla nolla – rajaton määrä I-henkilöä

Päätös jatkosta

- Päätöspvm:
 - Kuka tai missä asiasta on päätetty:
 - Mitä on päätetty:
 - Perustelut:
-
- Materiaalin säilytyspaikka:

Pilotin /kokeilun alustava hankinta-arviointi

Pilotin /kokeilun alustava hankinta-arviointi- vaiheen tavoitteet

- Selvitetään vaihtoehtoiset tavat toteuttaa pilotti / kokeilu.
- Kun mahdollinen kokeiltava/ pilotoitava väline on valittu
 - Tehdään
 - Tietosuojaan vaikutusten arviointi
 - Rekisterirajojen selvitys ja luvitukseen liittyvät asiat
 - MVA (muutosvaikutusten arviointi)
 - Määritetään/Selvitetään
 - Kustannushyötyanalyysi
 - Kokeilun / pilotin resurssitarpeet (henkilöstö, aika, raha) (edellyttää, että kokeiltava/ pilotoitava tuote on valittu) sekä karkeasti käytön resurssitarpeet
 - Kokeilun /pilotin tavoitteet: tekniset, toiminnalliset ja soteen tavoittelemat hyödyt
 - Karkeat elinkaarikustannukset
 - Asiakkaiden rekrytointi: Tiedetään vaatiiko kokeilu/ pilotointi asiakkaita, millä kriteereillä ja on selvittely mistä palveluista asiakkaat hankitaan, suostumukset
 - Koulutustarpeita pilottiin / kokeiluun (huomioiden tekninen /toiminnan muutos/ sisällöllinen koulutus)
 - Miten toteutettavissa myös ruotsiksi
 - Miten kokeilun/pilotin voi tarvittaessa lopettaa kesken
 - Miten kokeilu / pilotti päätetään hallitusti? Miten varmistetaan, että asiakkaat / työntekijät eivät jää tyhjän päälle?
 - Kokeilussa kertyneen asiakastiedon arkistointi
- Kokeilusta / pilotista tehdään tarvittavat päätökset
- Varmistetaan, että kokeilu/pilottivaiheen resurssit on määriteltä
- Kokeiltava / pilotoitava väline on hankittu hankinta-ohjeiden mukaisesti
- Dokumentit on koottu yhteen ja on tiedossa mistä ne löytyvät

Kokeiltavan / pilotoitavan ratkaisun arviointikriteerejä, esimerkkejä

- Vastaa alkuperäiseen tarpeeseen ja on laajemminkin hyödynnettävissä
- Tietosuoja ja tietoturva on kriteerien mukainen
- Tekninen toimivuus: käytön helppous, häiriötilanteisiin varautuminen, integroitavuus, kehittämismahdollisuudet (huomioitava hinta), vähentää tai nopeuttaa tai helpottaa työvaiheita
- Saavutettavuuskriteerit täyttyy
- Eettiset näkökulmat on huomioitu
- Kustannusvaikutukset (huomioidaan myös se mitä toimintamallin muutosta edellyttää ja onko muutos toteuttavissa eli saadaanko hyöty tosiasiallisesti toteutettua)
- Aikataulu on määriteltävissä joustavaksi
- Miten teknologinen järjestelmä on hyödynnettävissä nykyisissä ja muuttuvissa tiloissa ja toimintamalleissa – vaatiiko tilat muutoksia?
 - järjestelmän monikäyttöisyys erilaisissa tiloissa ilman tilojen rakenteellisia muutoksia
 - muokattavasti helposti toimintamallien ja toimintojen muuttuessa
- Järjestelmien integroituminen yhteen ns. ekosysteemiajattelun huomiointi
- Ekosysteemimallia voi hyödyntää arvioitaessa hankkeen vaikuttavuutta
- Kokeilu / pilotti lähtee toimintolähtöisistä tarpeista

Kehittämisen ekosysteemi

- Ajantasaiseen ja laadukkaaseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa joka mahdollistaa asiakas- ja asukaslähtöisen toiminnan ja kehittämisen
- Asiakaskokemus, asiakastyytyväisyys, asiakasymmärrys, asiakaspolut ja asiakkuuksien hallinta.

- Ohjaus oikeaan ja tarkoituksenmukaiseen palvelukanavaan

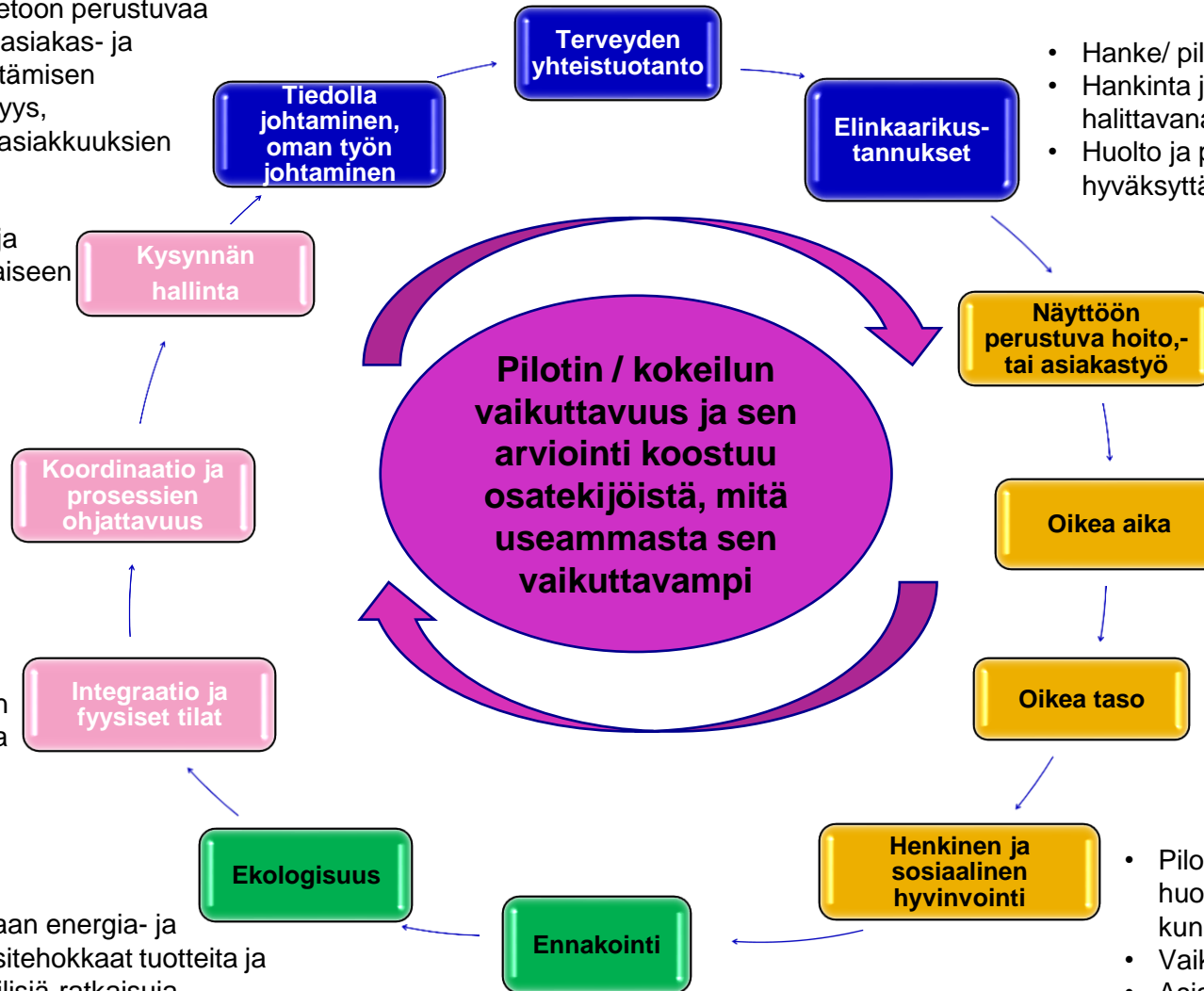
- Hoito- ja tukiprosessien yhdenmukaistaminen
- Digitaaliset ratkaisut korvaamaan rutiinityötä

- Toimivat rajapinnat ja järjestelmät
- Vaikutukset tilojen muutostarpeisiin / monikäyttöisyys erilaisissa tiloissa

- Tuotetaan palvelut ja kokonaisuudet tehokkaammin
- Turvataan laatu, saatavuus ja yhteensopivuus isossa kokonaisuudessa
- Pois pistemäisestä laitekokeilusta – kohti vaikuttavia ratkaisuja joita voidaan hyödyntää mahdollisimman laajasti

- Suositaan energia- ja resurssitehokkaat tuotteita ja vähähiilisiä ratkaisuja
- Kierrätettävyys
- Liikenteen päästöjä vähentävät ratkaisut

- Asiakkaan nostaminen toiminnan keskiöön
- Asiakkaan ja omaisten mukaan ottaminen osallistaminen palveluun sekä palveluketjujen sekä palvelukokonaisuuksien kehittämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin.

- Hanke/ pilotti tuo hyötyä yksikölle
- Hankinta ja elinkearirikustannukset pysyvät hallittavana
- Huolto ja päivitykset ovat tiedossa ja hyväksyttävissä

- Pilotin / kokeilun tavoitteena vastata hoidon ja asiakastyön tarpeeseen käyttäen vaikuttaviksi tunnistettuja menetelmiä ja käytäntöjä
- Lean

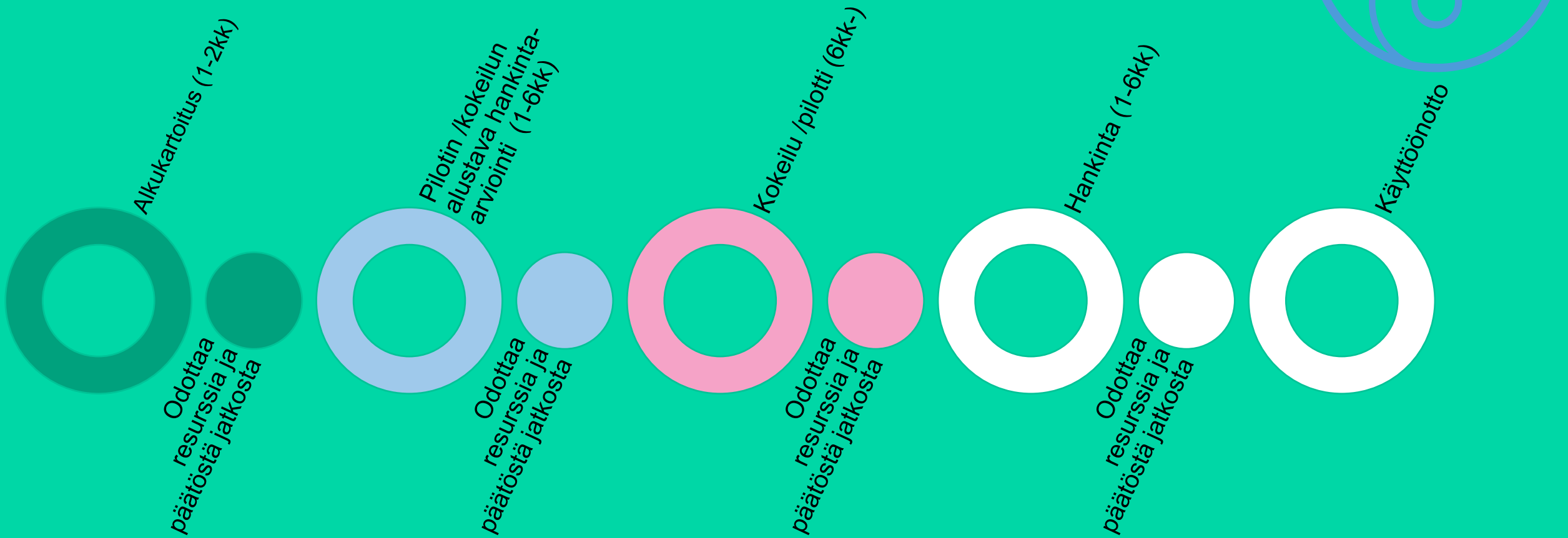
- Edistää sosiaali- ja terveyspalveluiden oikea-aikaista toteuttamista

- Vältetään turhia tai haitallisia pilotteja ja kokeiluita sekä prosesseja.
- Laaja eettinen pohdinta ja keskustelu ennen kokeilua ja pilottia → onko aidosti tarpeellinen

- Pilotin / kokeilun aikana kärjessä huolenpito, turvallisuus, avoin ja kunnioittava vuorovaikutus
- Vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin
- Asiakaskokemus
- Vaikutukset työhyvinvointiin

- Proaktiivinen lähestyminen,
- Tapahtumien ennaltaehkäisy
- Etupainotteinen toiminta ja palvelut

Kokeilu / pilotti

Kokeilu/pilottivaiheen tavoitteet 1/2

- Kokeilun/pilotin alussa:
 - Viestintäsuunnitelma on tehty
 - Osallisuussuunnitelma on tehty
 - Kielisuunnitelma on tehty
 - Tietosuojaan vaikutusten arviointi on tehty
 - Resurssit ja roolit on varmistettu

Kokeilu/pilottivaiheen tavoitteet 2/2

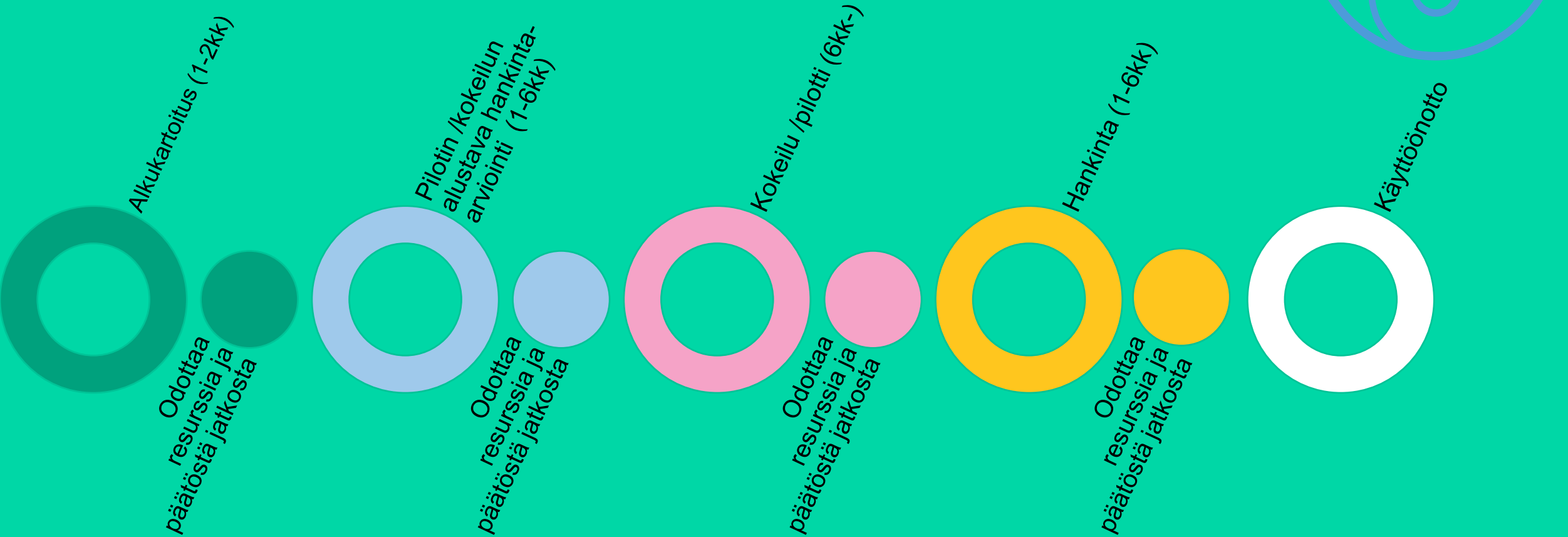
Kokeilun/pilotin aikana testataan ja haetaan **käyttöönoton tueksi** valmiita ratkaisuja

- ❖ Ehdotus tilastoinnista on tehty
 - ❖ Tietoa henkilöstön sitouttamisen tueksi on kerätty kokeilun/pilotin aikana
 - ❖ Nelimaali on päivitetty saadut kokemukset huomioiden
 - ❖ Kustannushyötyanalyysi
 - ❖ Elinkaarikustannukset käyttöönottoon on arvioitu
 - ❖ On tiedossa mitä resursseja tarvitaan käyttöönoton jälkeen
 - ❖ Saatu tieto ja tulokset on analysoitu ja tämän perusteella on sovittu muutokset toimintamallissa
 - ❖ Koulutustarpeet on määriteltä
 - ❖ Eettiset haasteet on kartoitettu
 - ❖ Riskiarviointi ja -analyysi on tehty
 - ❖ On määriteltä laitteen sisäisen käyttötuen tehtävät
-
- Koostettu mitä ominaisuuksia pitää hankittavassa tuotteessa olla ja mitä pitää huomioida hankinnassa
 - Kokeilun/pilotin onnistumiset ja haasteet on koostettu yhteen
 - Jos kehittämisessä on ollut käytettävissä ylimääräistä resurssia
 - Ennakkoon suunniteltava miten resurssin tehtävät siirretään perustoiminnoille
 - Dokumentit on koottu yhteen ja on tiedossa mistä ne löytyvät

Jos kyseessä on ns. uuden keskeneräisen teknologian esitestaus / kehittämistestaus (laite ei ole tuotantovalmis) voi toimintamallin kokeiluun liittyviä (❖ kuvakkeella merkityt) jättää vähemmälle huomiolle.

Jos on uuden teknologian käyttöönottoon tähtäävä pilotti, tavoitteiden täyttymistä on tärkeä huomioida koko pilotin ajan

Hankinta

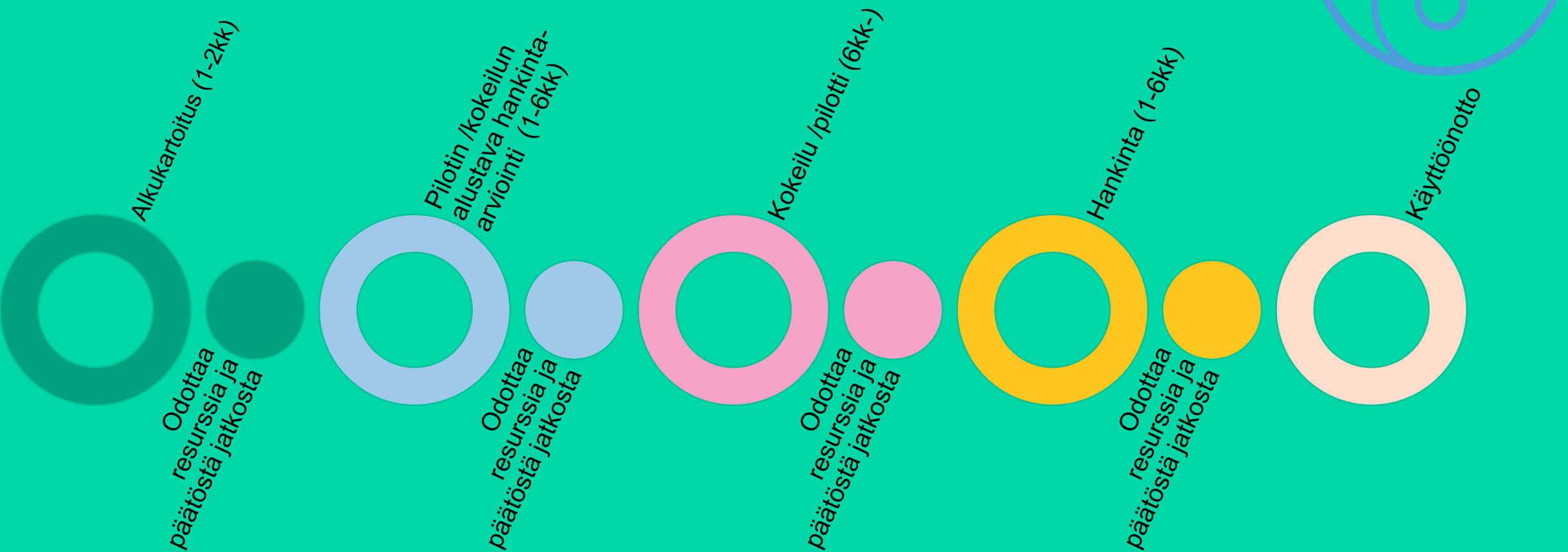

Tavoitteet hankintavaiheessa

- Vastuut ja omistajuus on määritelty
- Hankintasopimus palvelulle / tuotteelle sekä huollolle, tuelle ja koulutukselle (tarpeen mukaan) on tehty
- Dokumentit on koottu yhteen ja on tiedossa mistä ne löytyvät

- Hankinta on tehty hankinta-ohjeiden mukaisesti

Käyttöönotto

Tavoitteet käyttöönottovaiheessa

- Viestintäsuunnitelma on tehty
- Koulutussuunnitelma on tehty
- Laitetta /toimintamallia käytetään sovitulla tavalla
- Prosessi on määritelty ja otettu käyttöön
- Laitteen huolto ja päivitykset on määritelty sopimukseen ja ne on hankittu
- Vastuut ja roolit on määritelty ja ne on tiedossa kaikilla osapuolilla

- Elinkaaren loppupäähän reagoidaan riittävän ajoissa

Liitteet / mallipohjat

”Ihmisinä toisillemme, älä unohda eettisyyttä”

- Eettisyyden määrittely: Etiikka pohtii sitä, mikä on hyvä ja oikein. Teknologia muuttaa tapojamme ajatella, toimia ja hoitaa asioita. Tavallisesti pelkäämme kehityksen vievän meiltä jotain, asioita voidaan ajatella myös kuitenkin neutraalisti tai positiivisen kautta:
- Millaista eettistä pohdintaa pitäisi tehdä liittyen teknologian käyttöön:
 - Voiko muutoksen saada aikaan ilman teknologiaa?
 - Miten teknologia muuttaa olemassa olevaa prosessia?
 - Millaista palvelua haluamme tuottaa teknologian avulla?
 - Kuka hyötyy teknologian käytöstä?
 - Tukeeko teknologia asiakkaan hyvinvointia tai toimintakykyä?

Henkilöstö toteuttajana

- **Henkilöstö mukaan yhteiseen suunnitteluun jo heti alusta lähtien**
 - Ongelmat/ ratkaisut
 - Koulutustarpeiden kartoitus ja koulutusten suunnittelu
 - Kenen tehtäviin käyttöönotto vaikuttaa?
- Mietittäviä kysymyksiä
 - Mahdollistaako ratkaisu hyvän henkilöstökokemuksen?
 - Millaisia valmiuksia ja osaamista on jo henkilöstöllä?
 - Mitä digiratkaisu vaatii henkilöstöltä?
 - Resurssointi- ketkä osallistuvat?
- **Tiedota henkilöstöä, innosta mukaan!**

Microsoft kuvapankkikuva

Perehdytyslomake esimerkki

	Tiedän, osaan ja ymmärrän	PVM	Perehdytyksen minulle antoi
1	Tiedän miten toimin teknologian kanssa		
2	Tiedän miten toimin asiakkaan ja teknologian kanssa		
3	Tiedän mistä löydän kirjaustunnukset		
4	Ymmärrän tärkeimmät hälytykset ja ilmoitukset		
5	Ymmärrän mitä järjestelmä kertoo ja osaan käyttää tietoa asiakastyössä		